

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

**ІСТОРІЯ СЛОВ'ЯН
І ПОЛОВИНИ ХХ ст.**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ
О.М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО**

**КАФЕДРА
ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА
МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

Освітній ступінь
Галузь знань
Спеціальність
Освітньо-професійна програма
Кількість кредитів
Рік підготовки, семестр
Компонент освітньо-професійної програми

**бакалавр
03 Гуманітарні науки
032 Історія та археологія
Історія та археологія**

3

4 рік, II семестр

Основна навчальна дисципліна, яка вивчається на спеціальності історія та археологія згідно з розкладом

українська

щовівторка 13.00 -14.40 (304 кабінет, з можливістю дистанційної роботи на платформах ZOOM, Google Meet).

кандидат історичних наук, доцент
Еткіна Ірина Ігорівна

Дні занять
Мова викладання
Консультації

Викладач

Контакти

E-mail: etkina@ukr.net

Тел.моб.: +38(093)78-75-553

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Навчальний курс «Історія слов'ян I половини ХХ ст.» розрахований на студентів закладів вищої освіти історичних спеціальностей з урахуванням наявності у них базового рівня знань (середньої освіти), які навчаються за освітньо-професійними програмами підготовки бакалавра. Він побудований відповідно до вимог Європейської Кредитно-Трансферної системи (ECTS).

Предметом вивчення є процеси державотворення, політичне, соціально-економічне, культурне життя слов'янських народів в першій половині ХХ ст., їх участь у світових та європейських історичних подіях.

Курс «Історія слов'ян І половини ХХ ст.» для студентів ІV курсу розрахований на 1 семестр, передбачає 20 лекційних, 16 практичних годин, а також 54 годин самостійної роботи. У змісті курсу можна виділити три змістові модулі.

Модуль 1. Геополітичне та економічне становище слов'янських країн, земель та народів на початку ХХ ст., участь у І світовій війні.

Модуль 2. Революція та громадянська війна на теренах Російської імперії, встановлення комуністичного тоталітарного режиму.

Модуль 3. Політичний, соціально-економічний та культурний розвиток держав західних (Польщі, Чехословаччині) та південних слов'ян (Югославії, Болгарії) у міжвоєнний період.

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти фахових компетентностей щодо ключових процесів на теренах проживання слов'янських народів в означених хронологічних рамках; їхнього місця в системі європейської цивілізації.

На матеріалах даного курсу необхідно досліджувати причини зародження, ознаки та наслідки тоталітарних та авторитарних режимів, задля запобігання в майбутньому трагедій світових війн, геноциду, репресій, стверджувати ідеали гуманізму та демократії.

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ І РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Шифр згідно ОПП	Компетентності
ЗК 3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
ЗК 4	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК 6	Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 8	Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
ЗК 9	Здатність бути критичним і самокритичним.
СК 1	Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.
СК 2	Усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та в різних контекстах.
СК 4	Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.
СК 5	Здатність відшукувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.).
СК 8	Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.
СК 9	Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.
СК 10	Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.
СК 13	Здатність визначати причинно-наслідкові зв'язки розвитку людської цивілізації, основні етапи її становлення.

СК 14	Здатність визначати загальні закономірності та особливості історичного розвитку країн світу, визначати місце історії України у контексті світової історії.
	Здобувач вищої освіти буде здатен Програмні результати навчання
ПРН 1	Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.
ПРН 2	Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності.
ПРН 3	Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.
ПРН 4	Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.
ПРН 5	Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами.
ПРН 6	Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії.
ПРН 7	Розуміти і виявляти відмінності в історіописанні, поглядах на минуле представників різних епох та у різних контекстах.
ПРН 8	Брати участь у плануванні та виконанні наукових досліджень у сфері історії, презентувати результати досліджень, аргументувати висновки детальні знання про певний історичний період або проблему.
ПРН 11	Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.
ПРН 13	Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.
ПРН 15	Застосовувати набуті спеціальні компетентності на широкому громадсько-політичному та суспільному рівнях, аргументувати важливість соціальних функцій історика в сучасному суспільстві.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Тема	Кількість годин		
		Аудиторна робота		самостійна робота
		лекції	практичні	
Модуль I Геополітичне та економічне становище слов'янських країн, земель та народів на початку XX ст., участь у I світовій війні.				
1.	Російська імперія на початку XX ст.	2	2	6
2.	Геополітичне та економічне становище західних та південних слов'ян на початку XX ст	2		4
3.	Слов'янські країни та народи у Першій світовій війні.	2		8
	Загальна кількість	6	2	18

Модуль II Революція та громадянська війна на теренах колишньої Російської імперії, встановлення комуністичного тоталітарного режиму.				
5.	Революція 1917 р. та громадянська війна на теренах колишньої Російської імперії	2	4	6
6.	Більшовицька держава у 20-х рр. XX ст.: встановлення комуністичного тоталітарного режиму	2	2	6
7.	Утвердження тоталітарного режиму в СРСР у 30-х рр. XX ст.	2		8
	Загальна кількість.	6	6	20
Модуль III. Політичний, соціально-економічний та культурний розвиток держав західних (Польщі, Чехословаччині) та південних слов'ян (Югославії, Болгарії) у міжвоєнний період.				
8	Болгарія у 1918-1941 рр.	2	2	4
9	Польща у 1918 – 1939 рр.	2	2	4
10	Чехословаччина у 1918 – 1939 рр..	2	2	4
11	Королівство сербів, хорватів, словенців – Югославія у 1918 – 1941 рр.	2	2	4
	Загальна кількість	8	8	16
	Разом	20	16	54

Тематика практичних занять.

Тема 1. Російська імперія в революції 1905 – 1907 рр. (2 год.)

1. Причини, початок революції, її основні етапи.
2. Характер, рушійні сили, основні партії в революції.
3. Події революції на території польських та білоруських земель в складі імперії
3. Поразка революції та її місце в історичному процесі.

Тема 2. Революція 1917 р. в Росії (2 год.)

1. Початок революції та кризи нової влади (події березня-серпня 1917 р.)
2. Передумови та наслідки більшовицького перевороту (серпень-листопад 1917 р.)
3. Розгін Установчих зборів та наслідки Російської революції (листопад 1917 – січень 1918 рр.)

Тема 3. Громадянська війна на теренах колишньої Російської імперії (4 год.)

1. Причини та початок Громадянської війни. Втручання в її хід інших держав.
2. Конфлікт “білих” та “червоних” у Громадянській війні.
3. Ідеологія та напрямки боротьби “зелених”.
4. Національні конфлікти в Громадянській війні. Радянсько-польська війна. Боротьба за відновлення державності білорусів.

Тема 4. Нова економічна політика в РСФРР, БСРР, СРСР (2 год.)

1. Причини переходу до НЕПу.
2. Головні принципи НЕПу та методи впровадження:
  - а) у сільському господарстві;
  - б) в промисловості;
  - в) у сфері торгівлі та фінансів.
3. Крах НЕПу.

Тема 5. Політичний розвиток Чехословаччини у міжвоєнний період (2 год.)

1. Проголошення Чехословацької республіки та визначення її кордонів.
2. Політична система Чехословаччини у 20 – 30-х рр.
2. Мюнхенський диктат і “Друга республіка”.

Тема 6. Політичний розвиток Польщі у міжвоєнний період (2 год.)

1. Утворення Польської держави та визначення її кордонів.
2. Державний переворот 1926 р. і політика “санації”.
3. Зовнішня політика Польщі в 30-х роках.

Тема 7. Політичний розвиток Югославії у міжвоєнний період (2 год.)

1. Утворення Королівства сербів, хорватів і словенців.
2. Державні перевороти 1929 та 1941 рр. та їхні наслідки.
3. Зовнішня політика Югославії у 1929 – 1941 р.

Тема 8. Політичний розвиток Болгарії (2 год.)

1. Прихід до влади БЗНС та політика уряду О.Стамболійського.
  1. Політичне становище держави між червневим переворотом 1923 р. та травневим переворотом 1934 р.
  2. Режим особистої влади Бориса III. Зовнішня політика напередодні Другої світової війни та в період Балканського нейтралітету.

Рекомендована література та джерела

- Вандич П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодення / П. Вандич. – К., 2004. – 464 с.
- Веллер М, Буровский А. История безумной Гражданской войны. – М., 2007.
- Верт Н. История Советского государства. 1900-1991. - М.,1998.
- Верт Н. Історія Радянської держави. 1900 – 1991. – Рівне: ВЕРТЕКС, 2001
- Волков В. К. Узловые проблемы новейшей истории стран Центральной и Юго-Восточной Европы / В.К. Волков. – М., 1992. – 367 с.
- Год кризиса. 1938 – 1939 гг: Документы и материалы: в 2-х т. – М., 1990.
- Документы и материалы кануна Второй мировой войны 1937 – 1939 гг.: В 2-х тт. – М., 1981.
- Документы по истории Мюнхенского сговора, 1937 – 1939. – М., 1979. – 471 с.
- Дейвіс Н. Європа. Історія / Н. Дейвіс. – К., 2000. – 1464 с.
- Дильонгова Ганна. Історія Польщі 1795 – 1990. – К., “Києво-Могилянська академія”, 2007.
- Славич Б. Історія Балкан ХХ століття / Б. Славич. – К., 2004. – 600 с.
- Историография истории южных и западных славян. Учебное пособие. – М., 1987. – 157 с.
- Історія Центрально-Східної Європи: Посібник /За ред. Л.Зашкільняка.– Львів, 2001.–660 с.
- История России XX век / Боханов А.Н. и др. – М., 2001.
- История России. – Учебн./ Под ред. Орлова А.С., Георгиева Г.С.– М., 2004.
- История южных и западных славян: В 2 т. – Т. 2. Новейшее время: Учебник / Под ред. Г.Ф. Матвеева, З.С. Ненашевой. — 2-е изд. — М., 2001. — 271 с.
- Кара-Мурза С.Г. Советская цивилизация. – Киев, 2004.
- Киган Дж. Первая мировая война. – М., 2004.
- Клеванский А.Х. Социальная структура и политические движения в странах Центральной и Юго-Восточной Европы: межвоенный период. – М., 1986. – 244 с.
- Конституции буржуазных стран. – Москва, 1936. – Т. 2. Средние и малые европейские страны. – 664 с.
- Кульчицький С. Російська революція 1917 року: новий погляд. – К., 2008.

- Кульчицький С.В. Утворення Союзу РСР // Політична історія України ХХ ст.: У 6 т. – К., 2003. – Т.3. – С.164-184.
- Маля М. Радянська трагедія: історія соціалізму в Росії 1917 – 1991. – К., 2000.
- Модернизация VS. Война. Человек на Балканах накануне и во время Балканских войн (1912 – 1913): сборник статей / [отв. ред. Р.П. Гришина, А.Л. Шемякин]. – М., 2012.–435 с.
- Попович М. ХХ Червоне століття. – К., АртЕк, 2007.
- Ротшильд Д. Східно-Центральна Європа між двома світовими війнами / Д. Ротшильд. – К., 2001. – 496 с.
- Русский сборник: Исследования по истории России XIX – XX вв. – М., 2004.
- Рудько С.О. Історія Центрально-Східної Європи (кін.ХVІІІ – поч.. ХХІ ст.): Навчально-методичний посібник з курсу. – Острог, 2010. – 220 с.
- Системная история международных отношений в 4-х томах. События и документы. 1918 – 2000. / [отв. ред. А.Д. Богатуров.] – М., 2000.– Том 2. Документы 1910 – 1940-х годов. / сост. А.В. Мальгин. – 243 с.
- Хрестоматия по истории южных и западных славян: В 3-х т. – Т.3. – Минск, 1990. – 412 с.
- Цветков Г.М. Міжнародні відносини й зовнішня політика в 1917 – 1945 рр.: навчальний посібник для студ. вузів / Г.М. Цветков – К., 1997. – 232 с.
- Цимбаев Н.И. История России XIX – нач. XX вв. – М. – Ростов н/Д, 2004.
- Человек на Балканах и процессы модернизации. Синдром отягощенной наследственности (последняя треть XIX – первая половина XX в.) – СПб, 2004.
- Яровий В. І. Історія західних та південних слов'ян у ХХ ст. /В.І. Яровий. – К., 1996.– 416 с.
- Яровий В. Новітня історія центральноєвропейських та балканських країн. ХХ ст. / В. Яровий – К., 2005. – 816 с.
- Інформаційні ресурси в Інтернеті**
- Болгария в ХХ веке: Очерки политической истории / Отв. ред. Е. Л. Валева: Ин-т славяноведения. - М.: Наука, 2003. - 463 с. URL: <http://www.twirpx.com/file/544682/>
- Васильева Н. Балканский тупик? (Историческая судьба Югославии в ХХ веке) / Н. Васильева, В. Гаврилов. – М., 2000. – 480 с. URL: <http://www.twirpx.com/file/239421/>
- Гришина Р.П. Лики модернизации в Болгарии в конце XIX – начале XX веков (бег трусцой по пересеченной местности) / Р.П. Гришина – Москва, 2008. – 256 с. URL: http://newstar.rinet.ru/~minlos/2Inslav/Vylozheno/2008_Grishina_Liki_modernizacii_v_Bolgarii.pdf
- Гряник В. Політична криза 1928 року в Королівстві сербів, хорватів та словенців / В. О. Гряник // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії . – 2012 . – Вип.15 . – С. 75-80. URL: <http://periodicals.karazin.ua/apvvi/article/viewFile/579/404>
- «Дранг нах Остен» и народы Центральной, Восточной и Юго-Восточной Европы (1871 – 1918). – М., 1977. – 317 с. URL: <http://www.inslav.ru/resursy/elektronnaya-biblioteka/1003-q-q-1871-1918-1977>
- Заплітний Д.В. Соціально-економічні чинники сербохорватських відносин у королівстві СХС (1918 – 1929 рр.) / Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – 2012.– Вип.33. – С. 208-212. URL: http://istznu.org/dc/file.php?host_id=1&path=/page/issues/33/zaplitny.pdf
- Зосімова М.В. Становище македонців у Королівстві СХС у 1919 – 1929 рр. // Грані. – 2013. – №10. – С.149-155. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&_S21P03=FILA=&_S21STR=G_rani_2013_10_27
- Ибрагимова Э. Воплощенная власть: здание Народной скупщины в Белграде и политические тренды в Королевстве Сербия – Королевстве Югославия: URL: http://socofpower.rane.ru/uploads/2%202014%20Ibragimova_Voploshennaya%20vlast.pdf
- Комар В. Політика прометеїзму Польщі міжвоєнного періоду в історіографії / В. Комар // [Україна-Європа-Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: : Історія, міжнародні](#)

відносини. - 2013. - Вип. 11. - С. 232-241. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Ues_2013_11_25.pdf

Косик В.И. Опыт истории страны, которой не было (Сербия в 1918 – 1941 гг.) / В.И. Косик // Славяноведение. – 2002. – № 5. – С. 22 – 35. URL: <http://www.archipelag.ru/geopolitics/piryadok/balkany/knot/332/>

Кравчук О. Чехословацька політика щодо судетських німців в оцінці Т.Г. Масарика (1918-1935 рр.) / О. Кравчук URL: <http://www.info-library.com.ua/books-text-11022.html>

Парнета О. Польша 1918 – 1923 рр: усталення кордонів держави / О. Парнета // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – 2008. – Вип.17. – С. 138 – 144. URL: <http://www.inst-ukr.lviv.ua/files/17/180Parneta.pdf>

Пекарев І.М. Основні напрямки зовнішньої політики Болгарії в діяльності уряду А.Стамболійського (1919 – 1920) URL: http://inb.dnsgb.com.ua/2012-2/12_pekarev.pdf

Первая мировая война в литературах и культуре западных и южных славян. – М., 2004 – 470 с. URL: <http://www.inslav.ru/resursy/elektronnaya-biblioteka/1490--2004>

Пономарева Е.Г. Политические системы стран Центральной и Восточной Европы/ Е.Г. Пономарева// Знание. Понимание. Умение. – 2014. – №2. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/politicheskie-sistemy-stran-tsentralnoy-i-vostochnoy-evropy>

Сквозников А.Н. Македония в конце XIX – начале XX века – яблоко раздора на Балканах / А.Н. Сквозников – Самара, 2010 – 172 с. URL: http://www.promacedonia.org/as4/skvoznikov_makedoniya_2010.pdf

Фрейдзон В.И. История Хорватии. Краткий очерк с древнейших времен до образования республики (1991 г.) / В.И. Фрейдзон – СПб, 2001. – 318 с. URL: http://admw.ru/books/V-I-Freydzon_Istoriya-KHorvatii/

Чернік С. Висвітлення позиції Сербії щодо проблеми анексії Боснії та Герцеговини 1908-1909 рр. на сторінках газети “Голос Юга” / Чернік С. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/71318/18-Chernik.pdf?sequence=1>

Чехия и Словакия в XX веке: очерки истории: в 2 кн. – М., 2005. – Кн.1. – 453 с. URL: http://www.inslav.ru/images/stories/pdf/2005_Chexija_i_Slovakija_v_XX_veke_1.pdf

Чиркович С.М. История сербов / Сима М. Чиркович. – М., 2009. – 448 с. URL: <http://www.ex.ua/17698518>

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Здобувач вищої освіти має право:

- безперешкодно висловлювати власну точку зору у письмовій чи усній формі за умови достовірної наукової аргументації;
- ініціювати дискусії та виносити на загальне обговорення контроверсійні оцінки обговорюваних проблем;
- ставити запитання до доповідачів на семінарських заняттях, доповнювати й уточнювати їхні відповіді;
- пропонувати власні варіації виконання самостійної роботи;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Здобувач вищої освіти зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу (у разі відсутності через хворобу або поважну причину – надати підтверджувальну довідку);
- не запізнюватися, мати належний зовнішній вигляд; під час занять не користуватися мобільним телефоном;
- старанно готуватися до семінарів; відпрацьовувати пропущені практичні заняття у визначений викладачем час;
- старости груп повинні контролювати своєчасне забезпечення семінарського заняття історичною картою або засобами для презентації (при потребі).

- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 35 балів.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущені заняття дозволяється відпрацьовувати упродовж **семестру** (до початку екзаменаційної сесії), кожного вівторка, у час, визначений для консультацій (11.30-12.30 год) або, у разі дистанційного навчання, – через платформи ZOOM і Google Meet.

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися засад «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020) https://drive.google.com/file/d/1TggRAFOOn49g08VcMd_XsZHGYnNm5LPs/view У процесі навчання вимагається: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного і підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); вказання посилань на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела матеріалів. Забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

Розподіл балів за формами контролю

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Виконання самостійної роботи	1	10	10
Усна/письмова відповідь на практичному занятті	8	6	48
Творча робота	1	10	10
Контрольна робота	1	7	7
Екзамен			25
Усього			100